

BESCHIKBAARHEID DRINKWATERBRONNEN PROVINCIE UTRECHT

DATUM 28-09-2022
VAN Mirjam Sterk
AAN Commissie RGW
TEAM WEB

Aanleiding

Op maandag 26 september 2022 heeft u in diverse media alarmerende berichten kunnen lezen en horen van de Vewin (Vereniging van Waterbedrijven) en de afzonderlijke drinkwaterbedrijven. In deze berichten waarschuwen de drinkwaterbedrijven voor een dreigend tekort aan drinkwater. Het dreigende tekort zit hem grotendeels in de voorziene omvang van de woningbouwontwikkeling, in combinatie met de lange doorlooptijd van verschillende vergunningsprocedures. Zo geeft de provincie een vergunning voor het onttrekken van grondwater en de gemeente een vergunning voor het bouwen van een productielocatie.

Vitens het grootste drinkwaterbedrijf in de provincie Utrecht, waarschuwt specifiek dat in Utrecht en Amersfoort tekorten op zullen treden, omdat daar veel nieuwe woningen worden gebouwd die nog op het drinkwaternet moeten worden aangesloten. Aanvullend zijn er zorgen over verslechtering van de kwaliteit en de bescherming van drinkwaterbronnen.

In deze memo leest u de stand van zaken van de beschikbaarheid (kwalitatief en kwantitatief) van drinkwaterbronnen in de provincie Utrecht.

Uitbreiding drinkwaterbronnen

Op dit moment opereren de winningen van de drinkwaterbedrijven allemaal binnen de vergunde hoeveelheden. Daar waar de droogte en Corona in 2018 en 2020 nog aanleiding waren voor het overschrijden van enkele vergunningen, is de verwachting dat dit jaar alle winningen binnen de vergunde hoeveelheid blijven. Het is wel zo dat sommige winningen al redelijk tegen hun vergunningsplafond zitten.

In 2019 hebben Vitens en de provincie Utrecht een drinkwaterstrategie vastgesteld (PS besluit 15 januari 2019). Aanleiding voor deze strategie was de voorziene groei in de drinkwatervraag door de bevolkingsgroei. Deze groei leidt uiteindelijk tot 12,5 miljoen m³ per jaar aan extra benodigde wincapaciteit.

Een nieuwe winning bij Schalkwijk en het uitbreiden van de winning Eemdijk zijn goede opties om de totale vergunningscapaciteit van 86 miljoen m³ per jaar (van Vitens binnen de provincie Utrecht) te vergroten met een extra 10 miljoen m³ per jaar. In onze Omgevingsvisie hebben we deze locaties aangewezen als zoekgebieden voor nieuwe drinkwaterbronnen. Vitens is bij deze locaties gestart met de voorbereidende onderzoeken die nodig zijn voor het aanvragen van een vergunning. Voor de winning Benschop is in 2018 een vergunning verleend en treft Vitens momenteel voorbereidingen om de winputten en leidingen daadwerkelijk te gaan realiseren. Op het moment dat deze locaties zijn gerealiseerd, is voldoende drinkwater beschikbaar in de regio Utrecht en Amersfoort om de in- en uitbreidingsprojecten voor woningbouw te voorzien.

Gelijktijdig hebben we samen met Vitens verkend of er reeds vergunde locaties zijn waar op een duurzame wijze meer drinkwater gewonnen kan worden.

De hoeveelheid projecten zorgt voor een grote investeringsvraag bij de drinkwaterbedrijven. De investeringsruimte is echter wettelijk vastgelegd in de WACC (weighted average cost of capital, een instrument om de winst bij

drinkwaterbedrijven te maximeren). We ondersteunen de wens van de drinkwaterbedrijven voor een aanpassing van de WACC. Aanvullend verwachten wij dat Vitens aan zijn aandeelhouders (waaronder de provincie) gaat vragen extra kapitaal beschikbaar te stellen om investeringen te kunnen doen. U wordt hierover begin 2023 nader over geïnformeerd.

Daarnaast wordt een deel van het drinkwater in de provincie Utrecht geleverd door drinkwaterbedrijf Oasen. Oasen heeft op dit moment geen knelpunten om aan de vraag te voldoen. Wel verwacht Oasen dat ook in hun leveringsgebied de drinkwatervraag gaat stijgen. Om aan de toenemende vraag te voldoen is er afstemming tussen Oasen, provincie en omgeving voor de verplaatsing en uitbreiding van de capaciteit van winveld Vianen.

Ook drinkwaterbedrijf Waternet wint water voor de productie van drinkwater binnen de provincie Utrecht. Het gaat dan vooral om de winning van oppervlaktewater uit het Lekkanaal. Waternet levert drinkwater aan de inwoners van Amsterdam en omgeving. Ook zij zien een groei in de vraag, echter uitbreiding is voorzien na 2030.

Kwaliteit bronnen

In het rapport 'Bron van bescherming, onderzoek naar de rol van de provincie bij de bescherming van drinkwaterbronnen, juni 2021, Randstedelijke Rekenkamer', heeft u gelezen dat de kwaliteit van het gewonnen water (het ruwwater) onder druk staat. Samen met de drinkwaterbedrijven meten we periodiek het grondwater om de kwaliteitsontwikkeling te volgen. Op deze manier kunnen wij tijdig maatregelen nemen om de kwaliteit te verbeteren. Zo hebben wij afgelopen jaren meerdere bodemsaneringen uitgevoerd, wat bijdraagt aan een betere grondwaterkwaliteit. Activiteiten die wij komende jaren oppakken zijn: afronden van de bodemsaneringsprogramma, bewustwording creëren bij bewoners en bedrijven, het uitvoeren van de maatregelen naar aanleiding van de risico's die in de gebiedsdossiers zijn beschreven en waarvoor een uitvoeringsprogramma drinkwater is opgesteld. Aanvullend vragen wij aandacht voor opkomende stoffen, zoals zeer zorgwekkende stoffen (ZZS). We gaan de Utrechtse gemeenten vragen om meer aandacht te schenken aan de inventarisatie en actualisatie van vergunningen van bedrijven die lozen op rioleringen.

Bescherming van de bronnen

De bescherming van de bronnen is geregeld in ons beleid en de (interim) omgevingsverordening. In het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer heeft u ook kunnen lezen hoe de provincie zich inzet in het beschermen van de drinkwaterbronnen. De Randstedelijke rekenkamer heeft daarin geconcludeerd dat de bescherming goed op orde is. Wel heeft ze nog enkele goede aanbevelingen gedaan, welke wij uitvoeren. Recent bent geïnformeerd over de voortgang in de statenbrief 'Voortgang aanbevelingen Randstedelijke Rekenkamer, d.d. 6-9-2022'. De brief staat op de agenda van de commissie RGW van 12 oktober 2022.

Tot slot

Wij werken actief samen met de drinkwaterbedrijven Vitens, Waternet en Oasen. Er is periodiek ambtelijk en bestuurlijk overleg waarin wij de projecten en knelpunten bespreken. Op deze wijze kunnen wij tijdig knelpunten signaleren en binnen de mogelijkheden maatregelen nemen.

Ook zetten wij ons samen met de drinkwaterbedrijven actief in om de (groei van de) drinkwatervraag af te remmen door waterbesparing. Dit doen we via de afspraken klimaatadaptief bouwen, door het Rijk te vragen waterzuinig bouwen vast te leggen in wet- en regelgeving en het creëren van meer bewustwording bij inwoners en bedrijven.